



Arbeiderpartiet

2021
PROGRAM

DEBATTHEFTE #1 - PROGRAMDEBATT 2021

**Arbeid til alle
er jobb nummer 1**

Trygghet for arbeid og helse – debatt om løsninger på nye utfordringer

Norge og verden er satt på en stor prøve. Koronapandemien og effekten av smitteverntiltakene gir store, nye utfordringer over hele verden.

Arbeiderpartiet vil at du skal være trygg i Norge – for helse, arbeid og velferd, uansett hvor du bor eller hva du tjener. Norge skal bygges opp igjen etter covid-19. Vi vil skape nye jobber og at folk skal være trygge på jobb. Klimaproblemene forsvinner ikke selv om vi nå bruker mye krefter på håndtering av korona. Vi skal kutte utslipp på en måte som er rettferdig, og som skaper nye jobber.

Årets programdebatt blir annerledes enn planlagt. Gjenoppbygging av arbeidsmarkedet og økonomien etter krisen blir nå en helt sentral del av Arbeiderpartiets politikktutvikling. Krisen viser oss at et sterkt, offentlig helsevesen er kritisk. Skal vi lykkes med å skape trygghet i Norge for arbeid og helse må vi løfte de områdene i programmet. I tillegg til dette skaper koronakrisen et press på offentlige finanser som også må gjøre seg gjeldene i programmet. Vi må prioritere, skyve til side enkelte satsinger for å skape rom for nye.

Vi sender ut tre debatthefter i årets programdebatt – Arbeid, Helse og Rettferdig klimapolitikk. Dette er tema som er viktige for Arbeiderpartiet, og som blir sentrale i tiden som kommer.



Svarfrist 10. juni 2020. Svarene sendes til program@arbeiderpartiet.no

Hovedbudskap

Arbeid til alle har alltid vært Arbeiderpartiets hovedsak. Nå er trygghet for arbeid og trygghet i arbeid viktigere enn på mange tiår.

Koronakrisen treffer et arbeidsliv hvor det fra før var store utfordringer: Utfordringer med å skaffe arbeid til alle, utfordringer med å skaffe alle faste, hele og trygge stillinger og utfordringer med å skape nye arbeidsplasser og flere bein å stå på i norsk økonomi og industri.

Koronakrisen kan gjøre vondt verre på arbeidsmarkedet. Det er svært alvorlig fordi trygt arbeid er nøkkelen til frihet og selvstendighet for den enkelte. Det er nøkkelen til et samfunn med små forskjeller. Det er grunnlaget for vekst og verdiskaping for landet. Ja, det er forutsetningen for vår velferdsmodell.

Økonomien vår er inne i en alvorlig krise. Trygghet for arbeid og helse blir derfor igjen den viktigste oppgaven for Arbeiderpartiet fremover.

Hva består utfordringen i?

1. KORONAKRISEN FØRER TIL REKORDHØY LEDIGHET

Koronakrisen har økt ledigheten i Norge til nivåer vi ikke har sett siden mellomkrigstiden. Over 400.000 er arbeidsledige eller permitterte (per 24. april).

Ledigheten rammer bredt, men noen er mer utsatt enn andre også i denne krisen: Det er arbeidstakere med lav inntekt eller kortere formell utdanning som rammes hardest. Kvinner er også mer utsatt for å miste jobben enn menn. Unge er mer utsatt enn eldre. Og innvandrere er mer utsatt enn øvrig befolkning.

Koronakrisen og den høye arbeidsledigheten kan derfor gjøre at forskjellene i Norge øker mye. Det må vi forhindre! Derfor blir kampen mot ledigheten og for arbeid til alle avgjørende for Arbeiderpartiet i tiden fremover.

2. STADIG FLERE STÅR VARIG UTENFOR ARBEIDSLIVET

Allerede før koronoakrisen inntraff var fallende sysselsetting ett av våre største samfunnsproblemer. Tidligere var Norge i Europa-toppen i andelen mennesker i jobb. Det er vi ikke lenger.

Utviklingen skyldes både manglende satsing på inkludering i arbeidslivet fra høyreregjeringen og dypere utviklingstrekk i samfunnet. Andelen unge mennesker under 30 år på uføretrygd eller som mottar arbeidsavklaringspenger økte fra 3,4 prosent i 2000 til 5,1 prosent i 2017. Det er også et tydelig trekk ved utviklingen på arbeidsmarkedet at de som har kort utdanning lettere faller utenfor enn før. Særlig gjelder det menn.

Det er svært alvorlig. Den norske samfunnsmodellen er bygget på at mange jobber. Derfor er det viktig å skape et mer inkluderende arbeidsliv med plass til unge, mennesker med psykiske utfordringer, funksjonshemmede og andre grupper som i dag sliter med å komme seg inn på arbeidsmarkedet.

3. FLERE OPPLEVER UTRYGGHET PÅ JOBB OG FORSKJELLENE I ARBEIDSLIVET ØKER.

Den sosialdemokratiske arbeidslivsmodellen har gjennom lengre tid vært under press. Deltid, midlertidighet og innleie er sammen med økende forskjeller økende problemer i arbeidslivet.

I deler av arbeidslivet er useriøsitet, lavlønnskonkurransen, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet en stor utfordring og truer viktige kvaliteter i det norske samfunnet. Det er særlig unge mennesker, spesielt i bransjer med lav organisasjonsgrad, som møter et arbeidsliv preget av useriøsitet og lovbrudd.

Koronakrisen kan føre til et enda sterkere press på standardene i arbeidslivet. I mange europeiske land så vi etter finanskrisen at unge mennesker måtte ta til takke med midlertidige og dårlig betalte jobber i mange år etter at den akutte, økonomiske krisen var over.

Dersom vi skal bevare og videreutvikle den norske arbeidslivsmodellen, må vi hindre at krisen fører til et mer utrygt arbeidsliv.

4. NORGE TRENGER NY, EKSPORTRETTET INDUSTRI

Vi må skape flere arbeidsplasser i Norge. Mange bedrifter har nå store utfordringer. Det gjelder innen varehandelen, reiseliv, hotell- og restaurantbransjen, men også innen industrien som nå rammes hardt av en internasjonal tilbakegang. Mange store og små industribedrifter står i fare for å gå konkurs.

Olje- og gassnæringen har gitt Norge store inntekter og gir arbeid til svært mange. Slik vil det være i lang tid framover. Likevel er det behov for et kraftttak for nye, eksportrettede industriarbeidsplasser over hele landet, for å ruste oss for framtida og gjøre oss mindre sårbare

Norge har på flere områder sterke industrimiljøer og naturlige fortrinn, men fastlandsindustrien utgjør likevel en mindre andel av økonomien enn det som er tilfelle for land som Sverige, Danmark og Tyskland. Vi trenger nye eksportinntekter og jobber over hele landet. Med nedgangen i inntekter og arbeidsplasser i olje- og gassindustrien, er det behov for en ny og offensiv industripolitikk for Norge.



Vår oppgave er å løse dette

Arbeid til alle:

Arbeiderpartiet vil ikke overlate samfunnsutviklingen til markedskreftene hvor hver enkelt blir stående alene. Vi vil styre samfunnsutviklingen og sikre den sosialdemokratiske arbeidslivsmodellen også i fremtiden.

For Arbeiderpartiet er ingen oppgave viktigere enn hele folket i arbeid. En ansvarlig økonomisk politikk og trepartssamarbeidet mellom arbeidstakerorganisasjoner, arbeidsgiverorganisasjoner og myndigheter er grunnlaget for å lykkes med at det blir skapt nye arbeidsplasser. Næringslivet trenger også forutsigbare og gode rammebetingelser

Vi må sørge for et tettere samspill mellom bedrifter, fagbevegelse og staten i utviklingen av nye arbeidsplasser – også i gjenreisningen av norsk økonomi etter at den akutte koronakrisen er over. Vi trenger en ny giv for et mer inkluderende arbeidsliv. Unge skal få en god start i arbeidslivet og ingen arbeidstakere skal gå ut på dato eller skyves ut. Folk med nedsatt funksjonsevne og helsemessige utfordringer skal møte et arbeidsliv som er åpent og inkluderende. Innvandrere skal få bidra med sine ressurser. Kvinner skal ha de samme muligheter som menn. Og ikke minst: Kampen mot useriøsitet, ufrivillig deltid og midlertidighet krever et nytt politisk flertall som vil styrke arbeidstakeres rettigheter, ikke svekke dem.

Hovedsporene i partiprogrammet for 2021-2025 for å sikre arbeid til alle er:

1. STYRKE DEN NORSKE SOSIALDEMOKRATISKE MODELLEN OG DET ORGANISERTE ARBEIDSLIVET

Samarbeidet mellom myndigheter, arbeidstakerorganisasjoner og arbeidsgiverorganisasjoner har vært avgjørende for å sikre arbeidstakernes rettigheter og håndtere økende krav til omstilling. Også under koronakrisen har den norske samarbeidsmodellen vært helt avgjørende for å møte krisen på en god og sosialt rettferdig måte.

Programkomiteen jobber derfor med utgangspunkt i følgende spor:

- Styrke trepartssamarbeidet og sikre frontfagsmodellen og solidariske lønnsoppgjør
- Tiltak for å øke antallet organiserte arbeidstakere og arbeidsgivere
- Styrke retten til hele, faste stillinger og sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for alle.
- Motvirke midlertidighet og økende forskjeller i arbeidslivet.
- Sørge for et arbeidsliv hvor folk har reell medbestemmelse og blir involvert gjennom tillitsbasert styring.
- Sørge for gode tiltak mot arbeidsmarkedskriminalitet

2. SATSE PÅ KOMPETANSE OG DET INKLUDERENDE ARBEIDSLIVET

Norsk arbeidsliv har lenge vært i verdenstoppen i sysselsetting, produktivitet, omstilling og utvikling. En viktig del av vår suksess er at vi har fulgt kompetansesporet, ikke lavtlønssporet. For å sikre dette også i framtiden vil Arbeiderpartiet invitere partene i arbeidslivet til en ny samfunnskontrakt for kompetanse og omstilling som kommer alle til gode.

Programkomiteen jobber derfor med utgangspunkt i følgende spor:

- Kraftfulle tiltak som gir permitterte og arbeidsledige muligheter til å være i aktivitet og ta utdanning og kurs slik at de raskt kan komme tilbake i arbeid
- Bedre generell finansiering av og bedre rettigheter til kompetanseutvikling.
- Et tettere trepartssamarbeid om kompetansespolitikken hvor også utdanningsinstitusjonene trekkes med.
- Gi NAV økte ressurser og bedre muligheter til å benytte de tiltak som kvalifiserer mennesker for det ordinære arbeidslivet, særlig når det gjelder unge mennesker som sliter med å komme seg inn på arbeidsmarkedet.
- Utvikle bedre tiltak for å få personer med nedsatt arbeidsevne inn i arbeidslivet for å få brukt sin restarbeidsevne

3. NY-INDUSTRIALISERE NORGE

Da Norge, basert på vannkraften, bygget opp prosessindustrien og da vi bygget opp en olje- og gassindustri i verdensklasse fra 1970-tallet og frem til i dag, skjedde det i et tett samspill mellom stat, fagbevegelse og næringsliv.

Nå må vi igjen klare å bygge industri over hele landet. Industrien vi bygger nå, er det vi skal leve av i resten av vårt århundre og inn i det neste. Arbeiderpartiet vil ha en nyindustrialisering av Norge. Skal vi få til det, må vi ta noen store og modige grep. Framtidens industri i Norge må bygges med utgangspunkt i dagens industri.

Programkomiteen jobber derfor med utgangspunkt i følgende spor:

- Sikre at bedriftene som har slitt under koronakrisen kommer seg opp og at så mange som mulig av de permitterte kommer tilbake til jobber i lønnsomme bedrifter i norsk industri
- Utvikle og forsterke den norske sosialdemokratiske modellen, der arbeidsgivere, arbeidstakere og staten sammen tar de store løftene
- Satse mer målrettet på industrier der Norge har særlige fortrinn som energi, karbonfangst- og lagring, hydrogen, grønn skipsfart og flytende havvind og havbruk.
- Staten og offentlige myndigheter må bidra aktivt for å skape en ny industrioffensiv over hele landet, gjennom en aktiv næringspolitikk, statlig eierskap og støtte til nye industrietableringer.
- Elektrifisere Norge og ta ledelsen innenfor gjenbruk av materialer og råstoff i industrien
- Fornye samfunnskontrakten mellom lokalsamfunnene og de industriene som er basert på naturressurser slik at den nye industrien gir ringvirkninger over hele landet.
- Legge til rette for økt digitalisering i industrien



Spørsmål til diskusjon

1. Det rekordhøye antallet permitterte og arbeidsledige krever et krafttak for å sikre arbeid til alle. Vi må bidra til at de permitterte kan komme tilbake til jobbene sine når krisen avtar, og legge til rette for nye arbeidsplasser for de som permanent mister jobben. Hvilken ny politikk må til for at vi skal klare å få arbeidsledigheten raskt ned igjen når den akutte krisen er over, og hvilke tiltak er best for å skape nye arbeidsplasser i Norge?
2. Kunnskap og kompetanse blir stadig viktigere for å lykkes i arbeidsmarkedet. Hvordan kan vi bidra til at norske arbeidsfolk får kompetansen de trenger for å lykkes i et arbeidsmarked i endring, særlig de som i dag har kort eller ingen formell utdanning?
3. Hvordan skal vi klare å inkludere flest mulig av de som stod utenfor arbeidslivet også før krisen?
4. Arbeiderpartiet vil sikre orden i arbeidslivet, og at ansatte i offentlig sektor som ønsker det skal ha hele, faste stillinger. Hvilke nye tiltak trenger vi for å sikre dette, nå og i lys av koronakrisen?
5. Den sosialdemokratiske norske modellen er under press, blant annet på grunn av fallende organisasjonsgrad.. Hvilke nye tiltak kan brukes for å øke organisasjonsgraden i Norge?

Løpende oppdatert informasjon om krisen:

Nyttige linker:

SSBs egen side om koronakrisens påvirkning på arbeidslivet:

<https://www.ssb.no/korona/statistikk-om-koronakrisen#blokk-5>

NAVs egen side om koronakrisens påvirkning på arbeidslivet:

<https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/flere-statistikkomrader/relatert-informasjon/koronavirus--statistikk-fra-nav>

Hvordan kan dere bruke dette heftet?

Dette er en spesiell vår, og det gjør at partiarbeidet også blir spesielt. Vi kan ikke møtes til medlemsmøter, debatt og samråd sånn som vi pleier. Vi håper allikevel at flest mulig av partiets medlemmer og andre som vil være med å påvirke politikken vår vil delta i debatten om løsningene på framtidens store utfordringer.

Dette heftet kan dere bruke på ulike måter:

- Dere kan legge opp til diskusjon om spørsmålene på videomøter eller på e-post i lokallaget, og vedta uttalelser og innspill som sendes inn.
- På MittArbeiderparti vil vi legge ut forslag på innledere som kan stille på videomøter om de ulike temaene som er til debatt.
- Dere kan løfte spørsmål dere ønsker å diskutere fra heftene til debatt på egne facebook-sider.
- På hvert av temaene vil vi også sette opp webinarer, der dere kan lytte til våre fremste politikere og andre interessante innledere, og stille spørsmål underveis. Datoplan for dette vil dere finne i MittArbeiderparti.
- På MittArbeiderparti vil dere også finne videosnutter og annet skoleringsmaterieell til det enkelte tema
- Hvert enkelt medlem kan også gå inn og lese heftene på MittArbeiderparti, og besvare spørsmålene i skjema som dere finner under hvert tema.
- Vi håper at mange av dere også vil løfte disse og andre spørsmål i innspillsmøter og samtaler med lokale organisasjoner, fagforeninger og berørte aktører, slik at vi får flest mulig gode ideer og innspill inn til programkomiteen. Send gjerne heftet til lokale aktører og be om innspill, eller inviter dem til et innspillsmøte på video.

Husk forslagsfristen 10. juni!

Alle forslag og tilbakemeldinger på debattheftet sendes til program@arbeiderpartiet.no

